

Käyttöturvallisuustiedote

Myöntämispäivämäärä: 10-12-2014

Versio: 01.00 / FIN

KOHTA 1: Aineen tai seoksen ja yhtiön tai yrityksen tunnistetiedot

1.1 Tuotetunniste

Kauppanimi: Liitu kynä

1.2 Aineen tai seoksen merkitykselliset tunnistetut käytöt ja käytöt, joita ei suositella

Suosittelava käyttötarkoitus: Väriaineet, värit.

1.3 Käyttöturvallisuustiedotteen toimittajan tiedot

Toimittaja: Sigel GmbH
Bäumenheimer Str. 10
86690 Mertingen
Saksa
Puh: +49 9078810
Sähköposti: info@sigel.de
WWW: www.sigel.de

1.4 Häät puhelinnumero

+358 9 471 977 (Myrkytystietokeskus)

KOHTA 2: Vaaran yksilöinti

2.1 Aineen tai seoksen luokitus

DPD-luokitus (Direktiivi 1999/45/EY): ;R10

CLP-luokitus (Asetus (EY) N:o 1272/2008): STOT RE 2;H373 Flam. Liq. 3; H226

R-lausekkeiden ja H-lausekkeiden sanamuoto, katso osa 16.

Tärkeimmät oireet ja
haittavaikutukset:

Saattaa vahingoittaa elimiä pitkäaikaisessa tai toistuvassa altistumisessa./Kan orsaka organskador genom lång eller upprepad exponering. Syttyvä neste ja höyry./Brandfarlig vätska och ånga.
Voi ärsyttää lievästi ihoa ja silmiä. Tuote vapauttaa orgaanisten liuottimien höyryjä, jotka voivat aiheuttaa uneliaisuutta ja huimausta. Suurina pitoisuuksina höyryt voivat aiheuttaa päänsärkyä ja myrkytysoireita.

2.2 Merkinnät

Huomiosanat:

Varoitus/Varning

Sisältö:	Stoddardliuotin: Matalassa lämpötilassa kiehuva teollisuusbenssiini-täsmäntämätön
H-lausekkeet:	Saattaa vahingoittaa elimiä pitkäaikaisessa tai toistuvassa altistumisessa./Kan orsaka organskador genom lång eller upprepad exponering.(H373) Syttvä neste ja höyry./Brandfarlig vätska och ånga.(H226)
P-lausekkeet:	Jos tarvitaan lääkinällistä apua, näytä pakkaus tai varoitusetiketti./Ha förpackningen eller etiketten till hands om du måste söka läkarvård.(P101) Säilytä lasten ulottumattomissa./Förvaras oåtkomligt för barn.(P102) Hävityä sisältö/pakkaus toimittamalla se jäteasemalle paikallisten määräysten mukaisesti./Enligt gällande bestämmelser ska innehållet/behållaren lämnas till en återvinningsanläggning.(P501-A)

2.3 Muut vaarat

Tuote ei sisällä PBT- tai vPvB-aineita.

KOHTA 3: Koostumus ja tiedot aineosista

3.2 Seokset

Rekisteröinti numero	CAS/EY-numero	Aine	DSD-luokitus (Direktiivi 67/548/ETY)/CLP-luokitus (Asetus (EY) N	w/w%	Huom.
.	13463-67-7	Titaanidioksidi	-	10-15	.
.	236-675-5	.	-	.	.
.	8052-41-3	Stoddardliuotin: Matalassa	R10 Xn;R48/20-65	5-10	.
.	232-489-3	lämpötilassa kiehuva	Flam. Liq. 3; H226 STOT RE 1;H372 (central nervous system) Asp. Tox. 1;H304	.	.
.	.	teollisuusbenssiini-täsmäntämätön	F;R11 Xi;R36 R67	5-10	.
.	67-63-0	Propan-2-oli	Flam. Liq. 2;H225 Eye Irrit. 2;H319	.	.
.	200-661-7	.	STOT SE 3;H336	.	.
.

R-lausekkeiden ja H-lausekkeiden sanamuoto, katso osa 16.

KOHTA 4: Ensiaputoimenpiteet

4.1 Ensiaputoimenpiteiden kuvaus

Hengitettynä:	Mene raittiiseen ilmaan. Tunnettaessa jatkuvaa pahoinvointia hakeuduttava lääkärin hoitoon.
Nieltynä:	Huuhtelee suu huolellisesti ja juo 1–2 lasillista vettä pienin kulauksin. Tunnettaessa jatkuvaa pahoinvointia hakeuduttava lääkärin hoitoon.
Ihokosketuksen kautta:	Poista saastuneet vaatteet. Pese iho vedellä ja saippualla. Tunnettaessa jatkuvaa pahoinvointia hakeuduttava lääkärin hoitoon.
Silmäkosketuksen kautta:	Huuhtelee vedellä (mieluiten silmien huuhtelun tarkoitetuilla välineillä), kunnes ärsytys helpottaa. Hakeudu lääkärin hoitoon, jos oireet jatkuvat.
Palovamman kautta:	Huuhtelee vedellä, kunnes kipu hellittää. Riisu vaatteet, jotka eivät ole tarttuneet ihoon, ja hakeudu lääkärin hoitoon / hanki kuljetus sairaalaan. Mikäli mahdollista, jatka huuhtelua lääkärin hoitoon pääsyyn saakka.
Muut tiedot:	Lääkärin hoitoon hakeuduttaessa mukana on oltava käyttöturvallisuustiedote tai -etiketti.

4.2 Tärkeimmät oireet ja vaikutukset, sekä välittömät että viivästyneet

Pitkäaikainen tai toistuva altistus saattaa vahingoittaa elimiä. Voi ärsyttää lievästi ihoa ja silmiä. Tuote vapauttaa orgaanisten liuottimien höyryjä, jotka voivat aiheuttaa uneliaisuutta ja huimausta. Suurina pitoisuuksina höyryt voivat aiheuttaa päänsärkyä ja myrkytysoireita.

4.3 Mahdollisesti tarvittavaa välitöntä lääketieteellistä apua ja erityishoitoa koskevat ohjeet

Hoida oireet. Ei vaadi välitöntä erityishoitoa.

KOHTA 5: Palontorjuntatoimenpiteet

5.1 Sammutusaineet

Soveltuvat sammutusaineet	Sammuta jauheella, vaahdolla, hiilidioksidilla tai vesisumulla.
Soveltumattomat sammutusaineet	Älä ruiskuta vedellä, koska se voi aiheuttaa palon leviämisen.

5.2 Aineesta tai seoksesta johtuvat erityiset vaarat

Tuote hajoaa poltettaessa, missä yhteydessä voi muodostua seuraavia myrkyllisiä kaasuja: Hiilimonoksidi ja hiilidioksidi.

5.3 Palontorjuntaa koskevat ohjeet

Siirrä säiliöt pois paloalttiilta alueelta, jos voit tehdä sen vaaratta. Vältä höyryjen ja

savukaasujen sisään hengittämistä ja mene raittiiseen ilmaan. Käytä itsenäistä hengityslaitetta ja kemikaalisuojapukua vain, jos henkilökohtainen (lähi)kosketus on todennäköistä.

KOHTA 6: Toimenpiteet onnettomuuspäästöissä

6.1 Varotoimenpiteet, henkilönsuojaimet ja menettely hätätilanteessa

Muu kuin pelastushenkilökunta: Käytä käsineitä. Käytä suojalaseja suojaamaan mahdollisilta roiskeilta. Kanssa tehokasta ilmanvaihtoa tai hengityssuojainta. Seiso tuulenpuolella / pidä etäisyyttä lähteeseen. Käytä sopivaa suojavaatetusta. Tupakointi ja avotulen käyttö kielletty.

Pelastushenkilökunta: Edellisten lisäksi: Suositellaan EN 368 -standardin tyyppi 3 mukaista suojapukua.

6.2 Ympäristöön kohdistuvat varotoimet

Vältä tuotteen joutumista suurina määrinä viemäriin.

6.3 Suojarakenteita ja puhdistusta koskevat menetelmät ja -välineet

Vuotanut aine kootaan ja imeytetään hiekan tai muun absorboivan palamattoman materiaalin avulla ja siirretään tarkoitukseen sopiviin jätesäiliöihin. Vähäiset roiskeet pyyhitään pois liinalla.

6.4 Viittaukset muihin kohtiin

Katso suojavälineiden tyyppi kohdasta 8. Katso hävittämishjeet kohdasta 13.

KOHTA 7: Käsittely ja varastointi

7.1 Turvallisen käsittelyn edellyttämät toimenpiteet

Käytettävissä tulee olla juoksevaa vettä ja silmien huuhteluun tarkoitetut välineet. Pese kädet ennen taukoja, ennen sosiaalilojen käyttöä ja töiden jälkeen. Tupakointi ja avotulen käyttö kielletty. Tuotetta on käytettävä tiloissa, joissa on hyvä ilmanvaihto.

7.2 Turvallisen varastoinnin edellyttämät olosuhteet, mukaan luettuina yhteensopimattomuudet

Aine on säilytettävä turvallisesti, lasten ulottumattomissa ja erillään elintarvikkeista, rehusta, lääkevalmisteista ym. Säilytettävä tiiviisti suljetussa alkuperäispakkauksessa. Vältä suoraa auringonvaloa.

7.3 Erityinen loppukäyttö

Ei mitään.

KOHTA 8: Altistumisen ehkäiseminen ja henkilönsuojaimet

8.1 Valvontaa koskevat muuttujat

HTP-arvot:

Ainesosa:	HTP-arvot	Huomautus
Propan-2-oli	200 (8h), 250 (15m) ppm 500 (8h), 620 (15m) mg/m ³	-
Stoddardliuotin	- (8h), - (15m) (liuotinbenssiini arom. 20% kp 110- C) ppm 770 (8h), 1000 (15m) mg/m ³	-

Lainsäädäntöä koskevat tiedot: HTP-arvot 2012.

Mittausmenetelmät: Työperäisen altistuksen mainittujen raja-arvojen noudattamista voidaan seurata työterveydenhoitomittauksilla.

8.2 Altistumisen ehkäiseminen

Asianmukaiset tekniset torjuntatoimenpiteet: Käytettävä alla mainittuja henkilönsuojaimia.

Henkilönsuojaimet, silmien tai kasvojen suojaus: Käytä suojalaseja suojaamaan mahdollisilta roiskeilta. Silmäsuojaimien täytyy olla SFS-EN 166 -standardin mukaiset.

Henkilönsuojaimet, ihonsuojaus: Ei vaadita.

Henkilönsuojaimet, hengityksen suojaus: Ei vaadita. Kanssa tehokasta ilmanvaihtoa tai hengityssuojainta.

Ympäristöaltistumisen torjuminen: Varmistettava yhdenmukaisuus paikallisten päästömääräysten kanssa.

KOHTA 9: Fysikaaliset ja kemialliset ominaisuudet

9.1 Fysikaalisia ja kemiallisia perusominaisuuksia koskevat tiedot

Olomuoto: Neste

Väri: Monivärinen

Haju:	Hajuton
Hajukynnys:	Ei tietoja
pH (käyttöliuos):	Ei tietoja
pH (konsentraatti):	6,5-7,6
Sulamis- tai jäätympiste:	Ei tietoja
Kiehumispiste ja kiehumisalue:	97-102 °C
Leimahduslämpötila:	Ei tietoja
Haihtumisnopeus:	Ei tietoja
Syttyvyys (kiinteät aineet, kaasut):	Ei tietoja
Ylin ja alin syttyvyysraja	Ei tietoja
Ylin ja alin räjähdysraja	Ei tietoja
Höyrynpaine:	Ei tietoja
Höyryntiheys:	Ei tietoja
Suhteellinen tiheys:	1,02
Liukoisuus:	Vesiliukoisuus: Liukeneva
Jakautumiskerroin n-oktanoliväsi:	Ei tietoja
Itsesyttymislämpötila:	Ei tietoja
Hajoamislämpötila:	350 °C
Viskositeetti:	Ei tietoja
Räjähtävyys:	Ei tietoja
Hapettavuus:	Ei tietoja

9.2 Muut tiedot

Ei mitään.

KOHTA 10: Stabiilisuus ja reaktiivisuus

10.1 Reaktiivisuus

Ei reaktiivinen.

10.2 Kemiallinen stabiilisuus

Tuote on stabiili, kun sitä käytetään toimittajan ohjeiden mukaan.

10.3 Vaarallisten reaktioiden mahdollisuus

Ei tunnettuja.

10.4 Vältettävät olosuhteet

Vältä kuumentamista ja sytytysläheteitä.

10.5 Yhteensopimattomat materiaalit

Ei tunnettuja.

10.6 Vaaralliset hajoamistuotteet

Tuote hajoaa poltettaessa tai lämmitettynä korkeaan lämpötilaan, missä yhteydessä voi muodostua seuraavia myrkyllisiä kaasuja: Hiilimonoksidi ja hiilidioksidi.

KOHTA 11: Myrkyllisyyteen liittyvät tiedot

11.1 Tiedot myrkyllisistä vaikutuksista

Välitön myrkyllisyys - suun kautta:	Nauttiminen voi aiheuttaa pahoinvointia. Tuotetta ei tarvitse luokitella. Testitiedot eivät ole saatavissa.
Välitön myrkyllisyys - ihon kautta:	Tuotetta ei tarvitse luokitella. Testitiedot eivät ole saatavissa.
Välitön myrkyllisyys - hengitysteiden kautta:	Tuotetta ei tarvitse luokitella. Testitiedot eivät ole saatavissa.
Syövyttävyyden ja ärsyttävyyden:	Voi aiheuttaa lievää ärsytystä. Tuotetta ei tarvitse luokitella. Testitiedot eivät ole saatavissa.
Vakava silmävaurio/silmä-ärsytys:	Voi ärsyttää silmiä. Tuotetta ei tarvitse luokitella. Testitiedot eivät ole saatavissa.
Herkistyminen hengitysteiden tai ihon välityksellä:	Tuotetta ei tarvitse luokitella. Testitiedot eivät ole saatavissa.
Sukusolujen perimän vaurioituminen:	Tuotetta ei tarvitse luokitella. Testitiedot eivät ole saatavissa.
Syöpää aiheuttavat vaikutukset:	Tuotetta ei tarvitse luokitella. Testitiedot eivät ole saatavissa.
Lisääntymiselle vaarallinen:	Tuotetta ei tarvitse luokitella. Testitiedot eivät ole saatavissa.

Elinkohtainen myrkyllisyys (STOT) kerta-altistumisen vuoksi:	Tuote vapauttaa orgaanisten liuottimien höyryjä, jotka voivat aiheuttaa uneliaisuutta ja huimausta. Suurina pitoisuuksina höyryt voivat aiheuttaa päänsärkyä ja myrkytysoireita. Tuotetta ei tarvitse luokitella. Testitiedot eivät ole saatavissa.
Elinkohtainen myrkyllisyys (STOT) toistuvan altistumisen vuoksi:	Pitkäaikainen tai toistuva altistus saattaa vahingoittaa elimiä. (Keskushermosto.)
Aspiraatiovaara:	Tuotetta ei tarvitse luokitella. Testitiedot eivät ole saatavissa.
Muut myrkylliset vaikutukset:	Ei tunnettuja.

KOHTA 12: Tiedot vaarallisuudesta ympäristölle

12.1 Myrkyllisyys

Tuotetta ei tarvitse luokitella. Testitiedot eivät ole saatavissa.

12.2 Pysyvyys ja hajoavuus

Ei oleteta hajoavan biologisesti.

12.3 Biokertyvyys

Biokertymistä ei ole odotettavissa.

12.4 Liikkuvuus maaperässä

Tuote sisältää vähintään yhtä ainetta, joka siirtyy maaperässä nopeasti.

12.5 PBT- ja vPvB-arvioinnin tulokset

Tuote ei sisällä PBT- tai vPvB-aineita.

12.6 Muut haitalliset vaikutukset

Ei tunnettuja.

KOHTA 13: Jätteiden käsittelyyn liittyvät näkökohdat

13.1 Jätteiden käsittelymenetelmät

Vältä tuotteen joutumista suurina määrinä viemäriin.

Vuotanut aine ja jäte kootaan suljettuihin, tiiviisiin säiliöihin ja toimitetaan paikalliselle ongelmajätelaitokselle.

EWC-koodi: Riippuu toimialasta ja käytöstä yms. 16 05 08*käytöstä poistetut orgaaniset kemikaalit, jotka koostuvat vaarallisista aineista tai sisältävät niitä

Absorboimisaine/liina saastunut tuotteesta:

EWC-koodi: 15 02 02 Absorboimisaineet, suodatinmateriaalit (mukaan luettuina öljysuodattimet, joita ei ole mainittu muualla), puhdistusliinat ja suojavaatteet, jotka ovat vaarallisten aineiden saastuttamia.

Puhdistamaton pakkaus hävitetään paikallisen jätteenpoistosuunnitelman mukaisesti.

KOHTA 14: Kuljetustiedot

ADR/RID

14.1 YK-numero

3175

14.2 Kuljetuksessa käytettävä virallinen nimi

KIINTEÄT AINEET, SISÄLTÄVÄT PALAVIA NESTEITÄ, N.O.S. (Stoddardliuotin: Matalassa lämpötilassa kiehuva teollisuusbenssiini-täsmenämätön, Propan-2-oli)

14.3 Kuljetuksen vaaraluokka

4.1

14.4 Pakkausryhmä

II

Vaaran tunnusnumero

40

Tunnelirajoituksen koodi:

E

14.5 Ympäristövaarat

Tuotetta ei tule merkitä ympäristöhaitaksi (symboli: kala ja puu).

ADN

14.1 YK-numero	3175
14.2 Kuljetuksessa käytettävä virallinen nimi	SOLIDS CONTAINING FLAMMABLE LIQUID, N.O.S.(Stoddard solvent, Propan-2-ol)
14.3 Kuljetuksen vaaraluokka	4.1
14.4 Pakkausryhmä	II
14.5 Ympäristövaarat	Tuotetta ei tule merkitä ympäristöhaitaksi (symboli: kala ja puu).
Ympäristövaarat säiliöaluksissa:	-
IMDG	
14.1 YK-numero	3175
14.2 Kuljetuksessa käytettävä virallinen nimi	SOLIDS CONTAINING FLAMMABLE LIQUID, N.O.S.(Stoddard solvent, Propan-2-ol)
14.3 Kuljetuksen vaaraluokka	4.1
14.4 Pakkausryhmä	II
14.5 Ympäristövaarat	Tuote ei ole merta saastuttava aine (Marine Pollutant, MP).
Vaarallisten aineiden merikuljetussäännöstön (IMDG) mukainen ryhmä:	-
ICAO/IATA	
14.1 YK-numero	3175
14.2 Kuljetuksessa käytettävä virallinen nimi	SOLIDS CONTAINING FLAMMABLE LIQUID, N.O.S.(Stoddard solvent, Propan-2-ol)
14.3 Kuljetuksen vaaraluokka	4.1
14.4 Pakkausryhmä	II
14.5 Ympäristövaarat	Tuotetta ei tule merkitä ympäristöhaitaksi (symboli: kala ja puu).
14.6 Erityiset varotoimet käyttäjälle	Ei mitään.
14.7 Kuljetus irtolastina Marpol 73/78 -sopimuksen II liitteen ja IBC-säännöstön mukaisesti	Ei sovellettavissa.

KOHTA 15: Lainsäädäntöä koskevat tiedot

15.1 Nimenomaisesti ainetta tai seosta koskevat turvallisuus-, terveys- ja ympäristösäännökset tai -lainsäädäntö

Erityismääräykset: DIREKTIIVI 2012/18/EU (Seveso), P5c SYTTYVÄT NESTEET: Sarake 2: 5000 t, Sarake 3: 50000 t.

Alle 18-vuotiaat eivät saa käsitellä tuotetta tai altistua tuotteelle. 16–18-vuotiaat voivat kuitenkin hakea erikoislupaa työsuojeluviranomaisilta.

15.2 Kemikaaliturvallisuusarviointi

Kemikaaliturvallisuusarviointia ei ole tehty.

KOHTA 16: Muut tiedot

Lyhenteiden selitykset: PBT: Persistent, Bioaccumulative and Toxic
vPvB: Very Persistent and Very Bioaccumulative
STOT: Specific Target Organ Toxicity

Käytetty menetelmä luokituksen arvioinnissa: Tunnettujen ainesosien vaarallisuuteen perustuva laskelma.

R-lausekkeet: R10 Syttyvää/Brandfarligt
R11 Helposti syttyvä/Mycket brandfarligt.
R36 Ärsyttää silmiä/Irriterar ögonen.
R48/20 Terveydelle haitallista: pitkäaikainen altistus voi aiheuttaa vakavaa haittaa terveydelle hengitettynä./Farligt: risk för allvarliga hälsoskador vid långvarig exponering genom inandning.
R65 Haitallista: voi aiheuttaa keuhkovaurion nieltäessä./Farligt: kan ge lungskador vid förtäring.
R67 Höyryt voivat aiheuttaa uneliaisuutta ja huimausta./Ångor kan göra att man blir dåsig och omtöcknad.

H-lausekkeet:	H225 Helposti syttyvä neste ja höyry./Mycket brandfarlig vätska och ånga. H226 Syttyvä neste ja höyry./Brandfarlig vätska och ånga. H304 Voi olla tappavaa nieltynä ja joutuessaan hengitysteihin./Kan vara dödligt vid förtäring om det kommer ner i luftvägarna. H319 Ärsyttää voimakkaasti silmiä./Orsakar allvarlig ögonirritation. H336 Saattaa aiheuttaa uneliaisuutta ja huimausta./Kan göra att man blir dåsig eller omtöcknad. H372 Vahingoittaa elimiä pitkäaikaisessa tai toistuvassa altistumisessa.
Työntekijöiden koulutus:	Vaatimuksena on tämän käyttöturvallisuustiedotteen perusteellinen tuntemus.
Muut tiedot:	Tämä käyttöturvallisuustiedote on laadittu vain tätä tuotetta varten, ja se koskee vain tätä tuotetta. Käyttöturvallisuustiedote perustuu nykyiseen tietämyksemme sekä tietoihin, jotka toimittaja on toimittanut tiedotteen laatimisen aikaan. Käyttöturvallisuustiedote täyttää käyttöturvallisuustiedotteiden laatimiseen sovellettavan lain vaatimukset asetuksen 1907/2006/EY (REACH) ja siihen tehtyjen muutosten mukaisesti.
